

Hazelaar manden maken, juni 2026 Pitlochry met Lorna Singleton

Materialen

Houtbewerkings mes (Mora)

Leren lap voor op schoot

Knijptang voor takken afknippen

Hamer/spijkers, tang om puntje daarvan af te knippen

Slijpsteen + zo'n waxding om daarna de ijzerhaartjes weg te waxen. Anders sloop je je mes.

Tape

Opvouwbare zaag om takken te oogsten

Oogsten

Je kunt zowel in de winter als zomer oogsten. In de winter kun je de takken een half jaar laten liggen en nog steeds gebruiken. Je kunt dan ook de bast erop laten. In de zomer moet je de takken wel binnen 3 a 4 dagen gebruiken en de tak ook schillen. Dat heeft iets te maken met de suikers.

Je oogst rechte takken. Een oude boom groeit naar buiten toe en dan in het midden groeien weer 'sunshoots', die snel omhoog gaan en naar licht zoeken. Vaak zijn ze wel dood als dat mislukt, even met je nagel overheen schrapen om te zien of het groen is. Oogst niet van bomen waar het bijna de enige tak van is, dus alleen als er veel groei is! In het begin maar 3 a 4 nodig. Als je een pro bent zou je theoretisch van 2 takken een hele mand kunnen maken haha.

Je zaagt zo laag mogelijk af (opklapbare zaag bijv), let op dat je geen andere stammen raakt, zonde. Je wilt geen bochten in de tak en zo min mogelijk zijtakken (sowieso geen echte zijtakken, maar kleine sprietjes kan wel. Ze zijn wel irritant). De tak moet duimdikte zijn, te dik is moeilijk buigen. En een zilveren bast hebben. Je hebt takken van een jaar en van 6 jaar die even dik zijn, de zilveren zijn ouder. Je wilt meer groeilagen hebben, want dan is het buigzamer en kun je de strips er gemakkelijker afhalen.

In het bos kun je alvast de tak afzagen onder waar de echte zijgroei begint, dat neemt makkelijker mee.

Je kunt ook nog hele dunne takjes oogsten voor het maken van hoepels.

Hazelaar groeit overal wel, heeft geen heel kenmerkende habitat.

Strips

Je buigt de tak over je knie, zo ver mogelijk naar de onderkant van de tak toe. Voel een beetje waar hij natuurlijk wil buigen. Daar tegenover (dus aan de buitenkant van de buiging) maak je een inkeping met je mes. Schuin naar de onderkant toe, en daar dan recht bovenop. Je schilt dan de bast zo ver mogelijk (in de zomer). Dat is de groene laag en nog ietsje wit eronder, het geeft vanzelf mee als je met je mes eroverheen schraapt. De groeilagen gaan dan meestal nog niet echt mee, daarvoor moet je harder duwen.

Je buigt weer licht over je knie, soms zet je je hele arm en elleboog in. Als je te hard buigt, kraakt de strip te diep en gaan er teveel lagen mee. Het kraakt soms een beetje als de strip

loslaat, en soms niet. Wanneer dat kan, hou je je middelvinger onder de strip en je wijsvinger duw je erop. Dan is de kans ook kleiner dat de breuk dieper de tak in gaat. Handig om dan preventief wat tape op je middelvinger te doen (aan de basis).

Als hij toch te diep gaat, trek je beetje bij beetje de strip verder omhoog tot hij weer in de goede laag zit. Dat gaat vanzelf.

Na de eerste strip 'unbanana' je de tak, je buigt even vlug in tegengestelde richtingen zodat de tak weer recht is.

Je maakt de volgende inkeping recht tegenover de eerste, omdat de tak die buiging al gewend is. Daarna kan je gewoon naast de strips die je al gemaakt hebt verder.

Je kunt als je wilt ook nog de volgende laag ontstrippen! En die daaronder! Als dat lukt.

De strips moet je nog dresseren (? dressing). Hou je mes in een hoek van 90graden op je strip (op je schoot op een leren lap bijv). Met de bastkant naar beneden. Je trekt het hout onder je mes door, dus beweegt je mes niet. **Snijvlak altijd van je af houden bij houtbewerking.** Je krijgt dan houtkrullen, waarmee je de omhoog buigende randjes afvlakt, zodat het een platte strip wordt. Soms kun je de strip ook nog wat bijschaven, of bij een dikkere strip, de strip splitsen. Dit doe je door met je mes een inkeping te maken en dan de twee kanten los van elkaar te pellen. **Buig de dikke kant** (als de inkeping teveel naar één kant toeneigt).

Het kan fijn zijn de uiteinden wat dunner te maken, omdat die tijdens het weven zullen overlappen.

Uit mijn ervaring, achteraf gezien, is splitsen riskant. Want ik had vaak juist wat te dunne strips, ze mogen best stevig zijn als ze maar buigzaam zijn. Splitsen maakt ze zo dun dat ze vaak braken of gingen rafelen in het midden tijdens het weven.

Het is handig om na het maken van de strip hem op te rollen en met een knijper vast te zetten, zodat je hem makkelijk kunt weken in een emmer water voordat je gaat weven. Als je de strip niet meteen verder behandelt moet je hem eerst weken voor te schaven of wat dan ook. Het is het handigst om het meteen te doen. Als je hem niet oprolt blijft hij heel lang en stijf en is het moeilijk te weken in water.

Ribs

Voor het maken van de mand (frame basket) heb je 'ribben' nodig. Die kun je op twee manieren verkrijgen. Door een ontstripte tak in tweeën te splitsen, of een niet-ontstripte tak in vieren (omdat deze tak veel stijver is en de gebruikte tak al heel buigzaam, de ribben kunnen dan wat dikker blijven).

Het splitsen doe je door de tak op de grond te zetten, tussen je schoenzolen en met je knieën naar buiten laten vallen (voor mesveiligheid). Je zet het mes dan dwars op de tak, door de kern heen. Soms zit de kern niet in het midden, dan wil je alsnog door de kern heen. Dus draai de tak dan zo dat je wel twee gelijke helften hebt. Leg je andere hand op je mes en wiebel het mes de tak in. Als hij erin zit draai je het mes op, zodat de scherpe kant van je

af is, als je de tak op je schoot houdt. Dan krik je de tak open. **Buig de dikke kant.** Dus als de split teveel naar één kant neigt, zorg dat je de andere kant dan buigt en de dunne kant recht houdt. Bijvoorbeeld door met de dikke kant naar beneden de tak op je been te leggen en met je mes de dikke kant naar beneden te duwen terwijl je op de dunne kant drukt. Probeer uit wat werkt om de dikke kant te kunnen buigen.

In kwarten splitsen werkt hetzelfde.

Dan schaven: Je trekt het hout onder je mes door, dus je beweegt je mes niet. Voel steeds hoe buigzaam hij wordt. Kijk ook naar de lengte en wat je nodig hebt voor je mand, eventueel een stuk afknippen. De uiteindes dun maken. Als je strip goed is, maak je het van een halvemaan vorm in een oog vorm, dus scherpe zijrantjes wat afvlakken.

Hoepels

Je kunt deze maken van de kern van een tak na deze te hebben gestript, of van een dunnere tak. Buig de tak rondom een rond voorwerp of je knie, maar dat kan pijnlijk zijn. Buig hem geleidelijk op alle plekken. Als je de hele vorm gaat buigen zet dan de ronding in je buik en breng je armen helemaal om de takken heen, zodat deze overal support heeft. Echt eerst rustig in masseren en dan pas helemaal buigen. Als je dan de ronding weet, schaaf je daar de punten geleidelijk af (dus geen abrupte schouder). De dikste kant van de tak doe je aan de buitenkant (even dubbel checken nog in notities). Een dikkere tak maakt automatisch een grotere hoepel.

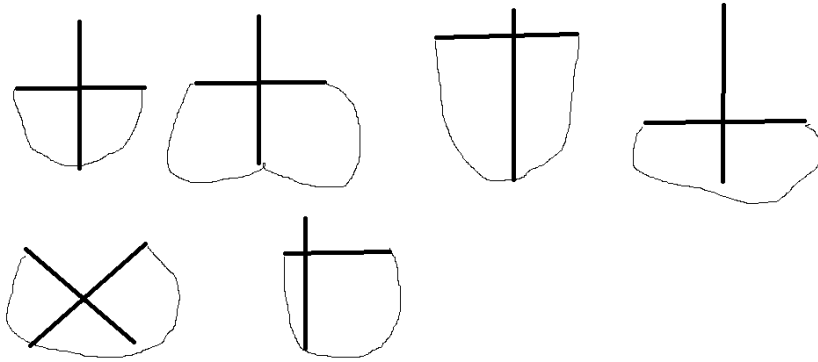
Als je een ovaal wilt maken kun je dit het beste van twee takken doen die je in halve maan vorm buigt. Daar doe je dan een touwtje tussen en laat hem eerst zo drogen en dan pas schaaf je de twee aan elkaar en tape je het vast.

Sowieso is het handiger eerst de hoepel vast te tapen en te laten drogen in de vorm voordat je gaat schaven. Dan blijft hij beter in vorm en is het makkelijker.

Na het schaven tape je hem weer vast. Het beste sla je dan twee spijkers erin, want anders heb je kans dat de hoepel open wil springen als je aan het weven bent. Je kunt ook wat natuurlijk touw eromheen knopen, of iets met ijzerdraad. Maar het beste wel vastmaken met iets! Ligt aan hoe hard het hout is of je de punt van de spijker afknijpt of platslaat. Bij kornoelje bijv afknippen.

Als je de twee hoepels kruislings op elkaar zet, spijker je het daar ook even vast. Dat werkt veel makkelijker.

Je kunt hoepels op verschillende manieren combineren voor een andere mandvorm.

God's Eye

Met de klok mee, maar eerst steeds een slag terug. Je slaat het eerst terug om de tak rechts van de opening van je mand. Je eindigt dan aan het eind met een slag links van de opening, zodat de onderkant een slag extra heeft en meer ruimte voor de ribben.

Je slaat voorlangs over een tak heen, onderdoor, overheen en dan over de volgende tak, daar weer terug onderdoor en dan eroverheen en over de volgende tak, etc. Hoe groter hoe beter, want meer ruimte voor de ribben.

Aan het eind wikkel je de strip een paar keer over de linkertak (tov de opening) en zet vast met een knijper. Daarna doe je de andere kant voordat je verder weeft.

Weven

Onderdoor overheen etc. Verlengen door nieuwe strip onder laatste rib waar oude strip ook ging toe te voegen. Er onder of erboven, zodat het goed blijft zitten.

Aan de randen, dus bij de hoepel aan de zijkant, een keer extra omslaan voor stevigheid. Dan een draai in de strip maken, zodat de bast kant aan de buitenkant blijft. Als je een strip heb gesplitst maakt dit minder uit omdat hij dan beide kanten even goed buigt lijkt het. Even goed kijken op welke plek je de twist maakt en dat het overal gelijk is, als je dat belangrijk vindt voor het uiterlijk.

Steeds ribben toevoegen zodat de afstand tussen de ribben ongeveer 1 vinger dik is (in werkelijkheid iets meer, eigenlijk 2 vingers haha). Gewoon toevoegen waar hij goed in een 'pocket' past tussen het weefsel. Komt niet zo nauw of het precies onder/over de vorige strips is enzo. Glijpt soms een beetje weg, maar als je hem eenmaal heb ingewoven blijft het wel goed zitten.

Nieuwe rib kan dus korter zijn dan originele ribben, omdat je hem niet helemaal in the God's Eye hoeft te stoppen. Dit kan wel, je kunt over het weefsel heen de nieuwe rib helemaal aan het begin insteken, geeft een leuk effect.

Aan het begin is het handiger wat langere strips te gebruiken, maar later zijn kortere ook oke.

Steeds afwisselen tussen links en rechts verder weven, zodat je gelijkmatig naar het midden werkt. Aan het eind, als de onderkant meer ruimte over heeft dan de zijkanen, kun je ook een stukje heen en weer weven in het midden. Daarna wel weer naar de zijkant, want het moet pizzapuntvormig blijven. Kun je beetje mee spelen en uitproberen.

Aan het eind kun je de twee uiteindes op elkaar uit laten komen zoals je dat doet als je een nieuwe strip toevoegt!